

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

(підпис)

Наталя МЕТЕЛЕНКО

(ім'я, прізвище)

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності _____
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Економіка підприємства та управління
бізнесом
(назва)

Укладач: Радзівіло І.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1_ від " 29 " серпня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Гарант ОП

(підпис)

В.Л.Стоєв
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового інституту
ім. Ю.М. Потебні

Протокол № 1 від " 30 " серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Відповідальний за секцію «Економічні науки»

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

2023 рік

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 6	Вибіркова	
Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Загальна кількість годин – 180	Цикл дисциплін: Компонента вільного вибору студента в межах спеціальності	
		Семестр:	
Освітньо-професійна програма: Економіка підприємства та управління бізнесом	Змістових модулів – 2	Лекції	
		8 год.	
		Практичні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		164 год.	
Рівень вищої освіти: бакалавр	Кількість поточних контрольних заходів – 9	Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування у студентів аналітичного, творчого мислення шляхом засвоєння методичних основ та набуття практичних навиків процесу управління витратами виробництва й обігу як за місцями утворення витрат, так і за різними видами продукції й формування на цій основі інформаційного пакету, необхідного менеджерам для прийняття рішень з планування, організації, мотивації й контролю.

Основні завдання навчальної дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання (знання, уміння тощо) та компетентності:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Здатність працювати в команді.	Методи: Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій). Дослідницький (самостійна робота, проекти).

Спеціальні компетентності: СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. СК 8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків. СК 11. Здатність аналізувати економічну діяльність та результати господарської діяльності підприємства та його підрозділів за окремими напрямками.	Методи: Дослідницький (самостійна робота, проекти). Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
Програмні результати навчання: ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. ПРН 5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей. ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. ПРН 18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності. ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків. ПРН 21. Вміти проводити аналіз функціонування та розвитку підприємства, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.	Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, ситуаційно-практичний, із застосуванням інформ.-комунікативних технологій). Контрольні заходи: - теоретичне тестування за змістовим модулем; - виконання письмових практичних, проблемно-орієнтованих завдань за змістовим модулем; - екзамен.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Управління витратами» спирається на результати навчання та компетентності, набуті студентами після вивчення дисциплін циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки спеціальності, зокрема: «Економіка підприємства» та «Економічний аналіз». Набуті при вивченні цієї дисципліни результати навчання та компетентності необхідні студентам при виконанні творчих індивідуальних завдань, курсових робіт, аналітичних досліджень під час виробничої та переддипломної практик,

при написанні кваліфікаційних робіт, а також у подальшій професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1 «Теоретико-методичні основи управління витратами»

Тема 1 Основи управління витратами

Сутність та роль витрат у функціонуванні підприємства. Класифікація витрат і її практичне значення: за об'єктом формування, за методикою обчислення, за економічним змістом, за способом обчислення, за можливістю впливу на величину витрат, за відношенням до обсягу виробництва, з огляду на очевидність і формальну визначеність, залежно від реакції витрат на певний варіант прийняття рішень, за зв'язком з виробничим процесом, залежно від того, яким чином враховуються витрати.

Тема 2 Концептуальні засади управління витратами

Функціональний аспект системи управління витратами. Організаційний аспект управління витратами. Формування планових і фактичних витрат. Методи формування витрат. Витрати як база ціни і фактор прибутковості.

Тема 3 Формування витрат за місцями та центрами відповідальності

Місця формування витрат і центрів відповідальності. Кошториси центрів відповідальності та підприємства в цілому. Зміст окремих елементів витрат, за якими складається кошторис. Розподіл витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів при складанні кошторисів. Метод прямого розподілу. Метод взаємних послуг. Метод системи рівнянь.

Змістовий модуль 2 «Практичні особливості управління витратами та оцінка їх ефективності»

Тема 4 Методичні основи формування витрат підприємства, розрахунок собівартості продукції

Роль і методи калькуляції. Особливості калькуляції в однобагатопродуктовому виробництві. Калькуляція у комплексних (сумісних) виробництвах. Прогнозування собівартості продукції на етапах її розробки та освоєння виробництва.

Тема 5 Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів, розрахунок точки безбитковості

Облік і звітність як елементи контролю витрат. Класифікація видів контролю витрат. Види обліку: оперативний, бухгалтерський та статистичний. Методи контролю витрат. Управління за відхиленнями. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів. Стимулювання економії ресурсів. Безбитковість і безпека діяльності підприємства та його підрозділів. Обчислення рівня економічної безпеки підприємства.

Тема 6 Стратегічне управління витратами

Сутність концепції стратегічного управління витратами. Сутність і передумови аналізу системи "витрати-випуск-прибуток"(CVP). Зв'язок витрат, обсягу виробництва (операційної діяльності) та прибутку. Показники, що обчислюються та аналізуються за CVP-аналізу. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат. Значення управління прибутком і факторами його формування. Визначення рівня операційної активності (обсягу виробництва), що забезпечує цільовий прибуток. Система калькулювання затрат повного життєвого циклу. Сутність методів управління витратами "таргет-костинг", "кайдзен-костинг", "витрати системи якості".

Тема 7 Оптимізація витрат підприємства

Оптимізація запасів і матеріальних потоків. Роль матеріальних витрат у формуванні вартості продукції і прибутку. Мінімізація витрат на поставку і зберігання матеріалів через визначення оптимальних партій поставки і величини запасів. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження. Обчислення поточних (дисконтованих) витрат за порівнянними альтернативними варіантами

Тема 8 Оцінка ефективності управління витратами

Система показників оцінки ефективності управління витратами підприємства. Визначення елементів операційних витрат підприємства, які безпосередньо пов'язані з обсягами виробництва, та оцінка їх значимості. Ефективність управління матеріальними витратами. Ефективність управління трудовими ресурсами. Ефективність управління основними виробничими фондами.

4. Структура навчальної дисципліни

№ теми	Усього годин	Аудиторні (контактні) види занять, год.			Самостійна робота, год.	Система накопичення балів		
		Усього	Лекційні	Практичні		(максимальний бал)		
						ТЗ*	ПЗ*	Усього
					з/дист			
1	17	1	0,5	0,5	16	1	1	2
2	17	1	0,5	0,5	16	1	1	2
3	20	2	1	1	18	1	1	2
4	24	4	2	2	20	1	2	3
5	22	2	1	1	20	1	2	3
6	24	2	1	1	22	1	2	3
7	28	2	1	1	26	1	2	3
8	28	2	1	1	26	1	1	2
Усього:	180	16	8	8	164	8	12	20
Індивідульне завдання студентів						0	40	40
**ПСК - екзамен						20	20	40
Загалом:	180	16	8	8	164	28	72	100

*ТЗ, ПЗ - відповідно теоретичні та практичні завдання; **ПСК - підсумковий семестровий контроль

5. Теми лекційних занять (*ЗМ - змістовий модуль)

№ ЗМ*	Назва теми	Кількість годин
		з/дист ф.
1	Основи управління витратами	0,5
1	Концептуальні засади управління витратами	0,5
1	Формування витрат за місцями та центрами відповідальності	1
2	Методичні основи формування витрат підприємства, розрахунок собівартості продукції	2
2	Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів, розрахунок точки беззбитковості	1
2	Стратегічне управління витратами	1
2	Оптимізація витрат підприємства	1
2	Оцінка ефективності управління витратами	1
Разом:		8

6. Теми практичних занять (*ЗМ - змістовий модуль)

№ ЗМ*	Назва теми	Кількість годин
		з/дист ф.
1	Основи управління витратами	0,5
1	Концептуальні засади управління витратами	0,5
1	Формування витрат за місцями та центрами відповідальності	1
2	Методичні основи формування витрат підприємства, розрахунок собівартості продукції	2
2	Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів, розрахунок точки беззбитковості	1
2	Стратегічне управління витратами	1
2	Оптимізація витрат підприємства	1
2	Оцінка ефективності управління витратами	1
Разом:		8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Виконання теоретичних завдань (3)	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 1, 2, 3 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Аргументована відповідь проводяться з метою стимулювання системного та креативного мислення у студентів і втілюється у текст-роздум на задану тематику. Бальна оцінка залежить від повноти та змістовності відповіді – 0-1 балу.	3
	Виконання практичних завдань, ситуацій (3)		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 0 до 1 балу з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	3
Усього за ЗМ 1	6			6
2	Виконання теоретичних завдань (5)	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 4,5,6,7,8 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Аргументована відповідь проводяться з метою стимулювання системного та креативного мислення у студентів і втілюється у текст-роздум на задану тематику. Бальна оцінка залежить від повноти та змістовності відповіді – 0-1 балу.	5
	Виконання практичних завдань, аналізу ситуацій (5)		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється для 4 х задач від 1 до 2 балів та 1 -ї задачі від 0-1 балу з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	9
Усього за ЗМ 2	10			20
Індивідуальне завдання студентів (5)			Розв'язання задач (у письмовій формі). Максимальна кількість балів – 8: А) «8 балів»: відповідь є правильною; рішення задачі пояснено; формули розрахунку наведено; оформлено без помилок. Б) «6 балів»: відповідь є правильною; рішення задачі пояснено; формули розрахунку не наведено; оформлено з помилками. В) «4 бали»: відповідь є правильною; рішення задачі не пояснено; формули розрахунку не наведено; оформлено з помилками. Г) «2 бали»: відповідь є не достатньо правильною; рішення задачі не пояснено; формули розрахунку наведено; оформлено з помилками.	40
Усього за змістові модулі				60

*ЗМ - змістовий модуль;

*** - індивідуальні завдання та приклади їх розв'язування завантажено у системі Moodle ЗНУ за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12736>.

7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Розв’язання тестових завдань	Тести для розв’язання : див. на сайт системи Moodle ЗНУ.	Правильно вирішене тестового завдання оцінюються у 20 балів	20
	Розв’язання задачі	Підсумкове практичне завдання	Задача складається з 2 практичних завдань, за кожне з яких студент може отримати до 10 балів, з урахуванням відповідей на запитання при захисті роботи.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9.Рекомендована література

Основна література:

1. Артамонова Н.С., Акулюшина М.О. Управління витратами: навч. посібн. / Н.С. Артамонова. – К. : «Центр навчальної літератури», 2018 – 120 с.
2. Атамас П. Й. Управлінський облік / П. Й. Атамас. – 2-ге вид. Навчальний посібник – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
3. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 20-19- 400с.
4. Плоха О. Б. Управління витратами: конспект лекцій / О. Б. Плоха. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 152 с.
5. Чорна М.В., Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Управління витратами: навч. посіб. / М. В. Чорна, П. В. Смірнова, Р. М. Бугріменко, - Х. : 2017. – 166 с.
6. Тарасенко С. І. Управління витратами: навч. посібник / С. І. Тарасенко. — Кам’янське : ДДТУ, 2018. — 305 с.
7. І.В. Макалюк, П.В. Круш Управління трансакційними витратами промислових підприємств. Методологія і практика: монографія / І.В. Макалюк. – К : Кондор, 2019. – 300 с.
8. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посібн. / І. Є. Давидович. – К. : «Центр учбової літератури», 2008 – 320 с.
9. Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами і витратами: навч. посібн. / П. В. Іванюта. – К. : «Центр учбової літератури», 2-ге видання, 2011 – 317.

Додаткова література:

1. Бутинець Ф.Ф. Управлінський облік. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Монографія. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. - 450 с.
3. Пушкар М.С. Управлінський облік. - Тернопіль: Поліграфіст ЛТД, 1995.-164с.

Інформаційні ресурси

1. СЕЗН ЗНУ Moodle. веб-сайт. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12736> (дата звернення: 25.08.2023).
2. Податковий кодекс України від 2011 р. від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.08.2023).